

УДК 821.161.2'06-93.09 Мензатюк
DOI <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.2-3/34>

Куманська Ю. О.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

«АРНІКА» ЗІРКИ МЕНЗАТЮК: ЕКОЛОГІЧНИЙ СКЛАДНИК У КАЗКОВІЙ ІСТОРІЇ ЛІКАРСЬКОЇ РОСЛИНИ

У статті доведено, що «Арніка» З. Мензатюк – літературна казка з яскравими рисами фольклорної чарівної казки. Історія лікарської рослини розгортається як варіант казки про живу воду, зреалізованої в мотиві мандрів у пошуках цілення та в мотиві випробування. Заради високої мети через самопожертву арніка досягає поставлених цілей: знайти живу воду і порятувати маму дівчинки.

Зауважено чіткий поділ на позитивних (гриб-боровик, дівчинка-Анничка, беркут, вітер, баба, що пряде) і негативних (блуд, поганки, павутиння, дід із торбою) персонажів.

Підкреслено наскрізну роль персоніфікації як засобу виховання поваги до природи.

Досліджено роль трикратності як ознаки фольклорно-міфологічного мислення у творі З. Мензатюк, а також поєднання казкового начала (казки про Чугайстра) з міфологічним (образи української та давньогрецької міфології: блуд; білі нитки грибниці боровика нагадують нитку Аріадни; образ баби, яка пряде, асоціативно пов'язаний з образом Пряхи, що пряде нитку Долі) і реальним (топоси полонини Цапул, гори Говерли).

Обґрунтовано бачення жанрового різновиду твору З. Мензатюк «Арніка» як казки-легенди.

Зауважено фольклорно-етнографічний аспект казки (елементи обрядової драми весілля, примовка).

Наголошено на важливій виховній ролі тексту: казкова історія лікарської рослини арніки гірської покликана донести важливе повідомлення для читача про повагу до природи, вона рятує людину. Мета персоніфікованого характеру образів світу природи – показати його живе єство. Таке спілкування засвідчує водночас тісну екологічну взаємодію. Екологічні аспекти в казці З. Мензатюк мають також пізнавальну роль.

Зауважено, що в казці «Арніка» простежується ідея світової гармонії: тільки у взаємодії з усім живим та неживим світом природи можна досягнути певної мети.

Підкреслено композиційний засіб обрамлення твору як один зі способів актуалізації ідеї про високу та красиву ціль.

Досліджено фольклорні й авторські художні тропи, діалектизми, історизм, перифраз.

Ключові слова: міждисциплінарні літературно-екологічні зв'язки, література для дітей, літературна казка, мотив мандрів у пошуках цілення, мотив випробування, фольклорно-міфологічне начало, казка-легенда, композиційний засіб обрамлення, екологічний аспект художнього тексту.

Постановка проблеми. Соціальний аспект літератури для дітей презентує низку сучасних викликів, зокрема формування громадянської свідомості, з-поміж інших завдань, має і екологічні зобов'язання. І література як естетичний феномен покликана в художній формі органічно сформувати основи екологічної свідомості, культури та поведінки дітей.

Закономірно, що вивчення такої специфіки потребує міждисциплінарних підходів. Однак переважно в сучасних літературознавчих дослідженнях розглядають міжгуманітарні взаємовпливи. А для аналізу екологічних складників на рівні тем, мотивів чи образів треба вибудувати міждисциплінарні літературно-екологічні зв'язки. Екологія як наука

про взаємодію видів між собою та навколишнім середовищем [9, с. 10] – природнича дисципліна, і художній текст у дитячому читанні має великий потенціал відкривати ці взаємозв'язки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітність творчості сучасної письменниці Зірки Мензатюк, оповита любов'ю до рідного краю, почуттям емпатії, повагою до всього живого, вивчалася в різних дослідницьких аспектах. Зокрема в контексті української дитячої літератури другої половини ХХ – початку ХХІ ст. була предметом студіювання в дисертації О. Перетятю (2012 р.); один із продуктивних ракурсів аналізу – поетика дитячої прози письменниці в аспекті взаємодії традиції та постмодернізму [10].

Повість З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі» привертає увагу в жанрово-стильовому плані [10]. В. Кизилова розцінює текст як зразок містичного детективу на історичну тему [5, с. 68–69]. На думку Т. Качак, жанрові параметри цього твору відповідають ознакам казкової пригодницької повісті [4, с. 123].

За спостереженням О. Дибовської, категорії часопростору є жанровими рисами творів З. Мензатюк, які увійшли до збірок «Зварю тобі борщу» та «Український квітник» [3].

Повість «Як я руйнувала імперію» перебуває в центрі дискусій, адже робить виклик совковому світогляду [11]. У контексті таких тенденцій – і виокремлення образу Ярини як типу самодостатньої дитини [4, с. 188].

Н. Горбач в аналізі жанру авторської казки в українській дитячій літературі зауважує цікаві назви літературних казок З. Мензатюк «Казочки-куцехвостики», «Київські казки», «Макове князювання», «Таємниця козацької шаблі» [1, с. 42]. Методичні аспекти вивчення повісті З. Мензатюк «Таємниця козацької шаблі» у 5-му класі [12], а також виховний потенціал творів З. Мензатюк простежує Д. Чайдак [13].

Постановка завдання. Однак поза увагою дослідників залишилося осягнення ролі екологічних складників у творчості З. Мензатюк. Тому мета публікації – аналіз їхньої вагомості в казковій історії лікарської рослини «Арніка».

Виклад основного матеріалу. «Арніка» З. Мензатюк – літературна казка з яскравими рисами фольклорної чарівної казки. Історія лікарської рослини розгортається як варіант казки про живу воду, зреалізованої в мотиві мандрів у пошуках зцілення та в мотиві випробування. Заради високої мети через самопожертву арніка досягає поставлених цілей: знайти живу воду і порятувати маму дівчинки.

Традиційно вважається, що «літературна казка – це художній твір письменника, який, модифікуючи жанрово-стильові особливості фольклорної казки, формує новий за якістю авторський текст із різними інтертекстуальними елементами (цітатами, ремінісценціями, алюзіями тощо). Чудесне в л. кю використовується, як і в народних наративних джерелах, для витворення реального казкового світу, де перемагають правда, благородство, доброта, розум» [7, т. 1, с. 568]. В. Грищук у статті «Літературна казка: становлення і розвиток жанру» доповнює: «Найголовніша ознака казки – це наявність в ній художньої вигадки. Розвиток подій у ній, або ж сюжет, завжди чіткий, дохід-

ливий, позбавлений надмірних деталей, описів, розмірковувань. Риси персонажів нерідко гіперболізовані <...>» [2, с. 25]. Усі літературні казки об'єднує «наявність елементу дива, яке вводиться в текст через окремі чарівні персонажі і предмети, у результаті чого утворюється цілісний казковий світ. Літературна казка як казка авторська відрізняється від народної суб'єктивним забарвленням оповіді. Письменник, використовуючи казкову форму, відбиває своє бачення дійсності, вирішує проблеми сучасності. У літературній казці все самотутнє: і відбір життєвого матеріалу, підхід до нього, емоційне забарвлення мови» [2, с. 26].

«Арніка» З. Мензатюк – один із варіантів казки про живу воду, в основі якої – ідея вічної боротьби добра і зла. Світова фольклорна скарбниця багата такими текстами: українська казка «За живою водою», польська «Жива вода», болгарська «Жива вода», російська «Казка про Івана Царевича та сірого вовка» та ін. Доречно пригадати і казку братів Грімм «Жива вода», і казковий мотив, доповнений мотивом про молодильні яблука тощо.

Як вимагає жанр казки, у творі З. Мензатюк – чіткий поділ на позитивних і негативних. Позитивними, звичайно, є ті, які допомагають арніці: гриб-боровик, дівчинка-Аничка, беркут, вітер, баба, що пряде; негативно марковані: блуд, поганки, павутиння, дід із торбою тощо.

Дотримуючись казкового сюжету, авторка відправляє рослину арніку в героїчну подорож у пошуках порятунку для того, хто потребує допомоги. У творі З. Мензатюк живуть в одному світі рослини, птахи, люди, і всі вони наділені здатністю розуміти, мислити, говорити, співчувати. Персоніфікація тут функціонує як виразний засіб виховання поваги до природи. Так, допитуючись у сонця, чому плаче дівчинка серед прекрасного різнотрав'я, арніка отримує відповідь: «– Бо в неї мама захворіла, не видужає, поки не нап'ється живої води.

Сумує арніка. Хилить листочки додолу.

– Піду я шукати живу воду. Інакше біді не зарадиш» [8, с. 4].

У народних соціально-побутових казках герої часто звертаються до сил природи, тварин, рослин, предметів побуту (українська «Івасик-Телесик», російська «Гуси-лебеді» та ін.). У такому ж фольклорному дусі Ярославна («Слово о полку Ігоревім») звертається до вітру, Дніпра та сонця. І арніка просить про допомогу в сил природи (вітер, лісовий шум) та тварин (беркут).

Трикратність – характерна ознака фольклорно-міфологічного мислення – використовується

і в казці З. Мензатюк. Тричі рослина просить про допомогу. Так само, як герой народної казки «За живою водою», арніка зустрічає трьох негативно маркованих персонажів, які можуть стати на шляху її місії. Першим таким образом є блуд: «там блуд сидить. Мандрівників збиває з дороги» [8, с. 7]; «А блуд уже здалеку арніку примітив. Позаплутовав стежки, позамикав дороги» [8, с. 10]. Цей міфічний персонаж здавна часто ототожнювався з лісовими небезпеками. І арніці треба зуміти його побороти. У такий спосіб авторка застерігає юних читачів, нагадує про необхідність дотримання правил техніки безпеки під час лісових подорожей, завжди триматися стежки. Після того, як арніка вирвалася із чарів блуду, вона потрапляє до поганок. Згадуючи про ці отруйні гриби, З. Мензатюк наголошує, як важливо стерегтися їх у лісі, бо «зеленаві поганки позбирались на відьомську раду» [8, с. 10]. Їхнє завдання – перепинити перехожого, отруїти, приспати обережність: «Забудеш мандри, задрімаєш – повік не прокинешся» [8, с. 11]. Третім знаковим негативним персонажем на шляху арніки до мети є «дід з торбою, той, що малих дітей забирає» [8, с. 12]. Як і має бути в казках, на протигагу негативним персонажам, завжди є позитивні. Від блуду та поганок арніка рятується завдяки власній здогадливості та боровикові («лісовий шум розказував, що тепер грибна пора. Значить, десь має бути і гриб-боровик» [8, с. 11]). Боровик допоміг арніці позбутися і блуду, і поганок. А від діда, що «схопив арніку, в торбу вкинув, тугим вузлом зав'язує, ще й примовляє:

– А не ходи одна лісами! А не лазь дикими скелями!» [8, с. 12], допомагає врятувати Аничка. «Пустіть, діду, арніку. Я за те у вашу торбу стручень покладу» [8, с. 12]. Отже, добром можна вплинути й на негативний образ. У такий спосіб врятовано героїню казки від третьої небезпеки.

Здолавши всі перешкоди, арніка досягає мети своєї мандрівки – рослина набрала води із живого джерела. Напившись цієї дивовижної води, арніка стає чарівною: «– Дівчинко-леліточко, я живу воду принесла! Візьми мою галузку.

Дівчинка взяла, зварила мамі на ній чаю, мама й одужала» [8, с. 16].

У творі органічно поєднано казкове начало з міфологічним і реальним. Так, казки про Чугайстра слухало різнотрав'я Карпат [8, с. 3]. Серед тих, хто зустрічається арніці, – і образи української та давньогрецької міфології: блуд; білі нитки грибниці боровика нагадують нитку Аріадни; образ баби, яка пряде, асоціативно пов'язаний з образом Пряхи, що пряде нитку Долі. Опис

Говерли створений у єдності казкового та міфологічного начал: «За верхами, за лісами, аж там, де баба дріт пряде, стоїть найстарша гора на ймення Говерла. Вона головою в небо впирається, блискавками підперізується. З її верха й витікає живе джерело!» [8, с. 7]. Є у творі і зразок авторської міфології: пояснення грози (баба пряде дріт).

Якоюсь мірою казку «Арніка» можна розглядати поруч із легендами про квіти. Однак на відміну від флоронімічних легенд, у яких пояснюється, як з'явилися рослини, у творі З. Мензатюк пояснюється лише елемент, зокрема чому квітка почала мати жовті квіти [7, т. 1, с. 547]. Про перевагу казкового начала свідчить повчальна функція, однак наявність жанрових елементів легенди дає підстави припустити, що «Арніка» може відповідати поняттю казки-легенди [6, с. 287]. Текст демонструє, як відбулися позитивні метаморфози: з непомітної рослини арніка стала квіткою з яскравим цвітом; і ці перетворення постали як наслідок доброго вчинку, самопожертви.

З. Мензатюк вибудовує свій чарівний світ через реальні топоси полонини Цапул, гори Говерли, презентуючи і красу карпатських пейзажів, і складнощі шляху, звичного для гуцулів («дороги нема, одна крутизна. Ще й каміння босі ноги коле» [8, с. 12]; «гайда через дикі скелі, через бір похмурий, через річки-потоки, через верхи високі» [8, с. 16]). Описує авторка й рослинне (видове) розмаїття українських Карпат: «Навколо стояла тисяча різних трав і тисяча квітів» [8, с. 3]; а в бору «ялинове гілля нависло над головою» [8, с. 10]. Згадуються також поганки і боровики. За допомогою природних підказок («попід буками суниці достигли, у лісі білі гриби кинулися, а в гнізді горлиці вилупилися пташенята» [8, с. 4]) читач може чітко зрозуміти і пору року, і часові межі, протягом яких відбуваються події казки.

Привертає увагу фольклорно-етнографічний аспект казки. Так, є в тексті елементи обрядової драми весілля: Аничка із друзками ходила просити на весілля, згадується стручень (весільний калач). Звучить примовка, якою діти викликають гриби: «Грибе, грибе, покажися: чи ти в горі, чи в долині, чи на буковині?» [8, с. 11].

Казкова історія лікарської рослини арніки гірської, яка росте в Карпатах і здавна використовується в народній медицині («жива вода в її стеблах так і лишилася. Як хто з гуцулів захворіє, то й шукає арніку. Кажуть, нема над неї зілля на всі Карпати» [8, с. 16]), покликана донести важливе повідомлення для читача: природу треба поважати, вона рятує людину.

Персоніфікований характер образів світу природи покликаний показати його живе єство. Таке спілкування засвідчує водночас тісну екологічну взаємодію, адже у природі всі види взаємодіють між собою та з навколишнім середовищем. Беркут говорить арніці: «Далеко літаю і ще далі бачу» [8, с. 4], а рослина нечуй-вітер, переконуючи арніку не йти в далеку путь пішки, каже: «Я витчу шовкові парашути» [8, с. 4]. Реп'ях пропонує: «Зажди до осені! Восени трапляється помандрувати на собачому хвості» [8, с. 4] (тут авторка описує дітям спосіб рознесення плодів рослин). І «повіяв вітер, облітав гори і розкажує» [8, с. 4], що відбувається навколо, – так авторка описує взаємодію рослини з елементом неживої природи. Шукаючи дорогу, арніка звертається також до хмар, «що спочивали між верхами» [8, с. 12], і вони відповідають, що обраний шлях правильний.

Екологічні аспекти в казці 3. Мензатюк мають також пізнавальну роль. Дитина дізнається про час гніздування птахів, про специфіку росту грибів, про пору цвітіння, особливості плодів і розмноження рослин. Колоритно описане карпатське різнотрав'я: кмін цвіте «скромно, зате суцвіть багато» [8, с. 3], а медвіник пахне, «наче мед» [8, с. 3], гвоздика показує «квітку-зірочку» [8, с. 3].

У казці «Арніка» чітко простежується ідея світової гармонії: тільки у взаємодії з усім живим та неживим світом природи можна досягнути певної мети. Щоправда, заради цього потрібно докласти немало зусиль. Ціною своєї краси та здоров'я («листя по далеких шляхах обшерхло, обтріпалося. А вже пора цвісти» [8, с. 16]) арніка рятує маму дівчинки. Проте за це сонце (вищі сили) віддячило їй прекрасними, яскравими жовтими квітами. Важливою є думка про єдність людини та природи: арніка, співчуваючи дівчинці, рятує її маму, Аничка допомагає арніці. У такий спосіб утілений зразок ідеальної екологічної взаємодії, актуальність якої засвідчена досвідом людства.

Доречно звернути увагу на композиційний засіб обрамлення твору як один зі способів актуалізації ідеї про високу та красиву мету. На початку казки арніка мріє бути подібною до сонця: «Яке воно миле і усміхнене! Я хотіла б бути схожою бодай на найтонший його промінець» [8, с. 4]. І наприкінці тексту, подолавши всі випробування й досягнувши мети, арніка отримує винагороду: «Розтулила пуп'янок – а з нього квітка, мов сонечко, так і сяє!» [8, с. 16]. Тобто на завершення казки читач спостерігає втілення мрії, але дитина

мусить зрозуміти, що для цього обов'язково треба докласти зусилля.

Принагідно зауважимо особливості мови твору. Колорит гуцульського світу підкреслений діалектизмами. Це, зокрема, на лексичному рівні: «вуйко» [8, с. 4], «горнятко» [8, с. 15], «стручні» [8, с. 4, 12] (важливо, що це слово пояснюється малим читачам із різних регіонів України внизу сторінки); на граматичному – «Аничка» [8, с. 4, 12]. Історизм «веретено» згадується в міфологічному контексті: «Баба дріт пряде, залізне веретено крутить, а воно гуркоче, аж гуцули на Говерлу не зважаться підніматися, кажуть: гроза буде» [8, с. 15]. Перифраз «боровик – господар бору» презентує походження назви білого гриба.

Увиразнюють текст і художні тропи. Є серед них такі, що притаманні усній народній творчості («дівчинка, мов леліточка» [8, с. 4]; беркут – «серед неба мала цяточка, мов мачинка» [8, с. 4]; «квітка, мов сонечко» [8, с. 16]) або ж активно використовуються (арніка хотіла б бути схожою «на найтонший сонячний промінець» [8, с. 4], «на сивому камені» [8, с. 7], «зеленаві поганки» [8, с. 11], голова в боровика «як добрий полумисок» [8, с. 16]; «цвіте арніка сонячним цвітом» [8, с. 16]). Авторськими знахідками можна вважати метафоричні образи «Глухі ялини мурмочуть» [8, с. 10] та «сонне павутиння» [8, с. 10], гіперболу «В наш бір ні півні не доспівують, ані пси не догавкують» [8, с. 11]. Усі ці засоби покликані підкреслити красу та важливість природи.

Органічним доповненням казки є ілюстрації художника Євгена Попова. Своїми малюнками він створює об'ємний світ карпатської природи: оживають буки та ялиці, арніка зображена дівчинкою в гуцульському строї, усі персонажі казки отримують свої характерні риси. Читач, розглядаючи ці повноколірні малюнки, бачачи гуцулку Аничку, що готується до весілля, інші вінтажні ілюстрації, цілком занурюється в гуцульський побут. Художник зосереджується і на притаманних ознаках рослин, птахів і людей, надаючи їм позитивних чи негативних акцентів відповідно до тексту. Така глибока взаємодія авторського тексту й оригінального художнього оформлення сприяє формуванню екологічної свідомості дитини.

Висновки. Літературна казка 3. Мензатюк «Арніка» має риси чарівної фольклорної казки. Історія лікарської рослини розгортається як варіант казки про живу воду. Провідні мотиви тексту – мотив мандрів у пошуках зцілення та мотив випробування. У такому жанрово-тематичному каркасі значну роль відіграють екологічні складники.

Письменниця наголошує на тому, що природу треба поважати хоча б за те, що вона рятує людину. За допомогою персоніфікації образів світу природи увиразнюється думка про її живу сутність, про тісну екологічну взаємодію, реалізується пізнавальна мета. Екологічний вимір має також ідея світової гармонії.

Міфологічне начало, реальні топоси, композиційний засіб обрамлення, мовний колорит орга-

нічно презентують єдність світу людини та природи, красу і важливість природи.

Отже, «Арніка» З. Мензатюк – текст, який формує основи екологічної свідомості, культури та поведінки дітей.

Дослідження ролі екологічного складника в казці З. Мензатюк «Арніка» доводить перспективність вибудови міждисциплінарних літературно-екологічних зв'язків.

Список літератури:

1. Горбач Н. Жанр авторської казки в українській дитячій літературі: витоки та перспективи. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Педагогічні науки»*. Луцьк, 2016. № 1 (303). С. 39–43.
2. Гришук В. Літературна казка: становлення і розвиток жанру. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія «Літературознавство»*. 2013. Вип. 1 (1). С. 22–27.
3. Дибовська О. Категорії часопростору як жанрова ознака казок Зірки Мензатюк (на матеріалі збірок «Зварю тобі борщику» та «Український квітник»). *Наукові записки. Серія «Філологічні науки»*. Кіровоград, 2016. Вип. 148. С. 51–56.
4. Качак Т. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. Київ : Академ-видав, 2018. 320 с.
5. Кизилова В. Жанр модифікованого українського детективу для дітей та юнацтва. *Літератури світу: поетика, ментальність, духовність*. Кривий Ріг, 2015. Вип. 5. С. 58–74.
6. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова та ін. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
7. Літературознавча енциклопедія : у 2-х т. / авт.-укл. Ю. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007.
8. Мензатюк Зірка. Арніка : казка. Київ : Веселка, 1993. 16 с.
9. Миронова Л., Куманська Ю. Формуємо екологічне мислення : збірник розробок позаурочних заходів. Харків : Основа, 2015. 123 с.
10. Перетята О. Творчість Зірки Мензатюк і українська дитяча література другої половини ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. філ. наук: 10.01.01. Черкаси, 2012. 19 с.
11. Таран Л. «Совкова свідомість жива – її потрібно змінювати»: Зірка Менхатюк – про дискусію довкола своєї останньої книжки. *День* : газета. 2015. № 106. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ukrayinci-chytayte/sovкова-svidomist-zhyva-yui-potribno-zminuyuvaty> (дата звернення: 22.04.2020).
12. Чайдак Д. Зірка Мензатюк «Таємниця козацької шаблі» Образи козаків та символіка козацької шаблі у творі (5-й клас. Українська література). URL: <https://www.schoolife.org.ua/644-2018/> (дата звернення: 22.04.2020).
13. Чайдак Д. Формування дитячої особистості на прикладі творів Зірки Мензатюк. *Наука та освіта: ключові питання сучасності* : збірник наукових праць “ЛОГОС” з матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернігів, 18 травня 2018 р. / відп. за випуск М. Голденблат. Обухів : друкарня «Друкарник» (ФОП Гуляєва В. М.), 2018. Т. 11. С. 44–50.

Kumanska Yu. O. “ARNICA” BY ZIRKA MENZATYUK: ECOLOGICAL COMPONENT IN THE FAIRY TALE OF A MEDICINAL HERB

It is proved in the article that Z. Menzatyuk's “Arnica” is a literary fairy tale with bright features of a folk fairy tale. The history of the medicinal herb unfolds as a variant of a fairy tale about living water, realized in the motive of travel in search of healing and in the motive of trial. For the sake of a high purpose through self-sacrifice arnica achieves its goals: to find living water and save the girl's mother.

There is a clear division into positive (boletus mushroom, girl Annychka, golden eagle, wind, spinning old woman) and negative (fornication, toadstools, cobwebs, the old man with a bag) characters.

The cross-cutting role of personification as a means of educating respect for nature is emphasized.

The role of triplicity is expored as a sign of folklore and mythological thinking in the work of Z. Menzatyuk, as well as the combination of fairy tale beginnings (tales about Chugaister) with mythological (images of Ukrainian and ancient Greek mythology: fornication; white threads of boletus mycelium resemble Ariadne threads and associate with the image of Spinning woman, which spins the thread of Destiny) and real (topos of the Tsapul plain, Hoverla mountain).

Z. Menzatyuk's vision of the genre of "Arnica" as a fairy tale is emphasized.

The folklore and ethnographic aspect of the fairy tale (elements of the wedding ritual drama, proverbs) is noticed.

The important educational role of the text is emphasized: the fairy-tale story of the medicinal herb arnica is designed to convey an important message to the reader about respect for nature, it saves people. The purpose of the personified nature through the images of the natural world is to demonstrate its living being. At the same time, such communication testifies close ecological interaction. Ecological aspects in Z. Menzatyuk's fairy tale also have a cognitive role.

It is noted that in the fairy tale "Arnica" the idea of world harmony is traced: only in interaction with whole living and non-living world of nature it is possible to reach a certain goal.

The compositional means of framing the work is emphasized as one of the ways to actualize the idea of a high and beautiful goal.

Folklore and author's artistic paths, dialectisms, historicism, periphrases are studied.

Key words: *interdisciplinary literary-ecological connections, literature for children, literary fairy tale, motive of travels in search of healing, motive of trial, folklore-mythological beginning, fairy-tale-legend, compositional means of framing, ecological aspect of literary text.*